

EXPRESSE

redactie: H.F. Heijmans, drs. L.M.L.H.A. Hermans, P. Kronenberg; eindredactie: J.J. Metz;
redactie-adres: Postbus 20018, 2500 AE 's-Gravenhage, tel. 070-614911; organisatie: J.N.J. van den Broek;
abonnementenadministratie: algemeen secretariaat VVD, postbus 19027, 2500 CA 's-Gravenhage, tel. 070-614121;
abonnementsgeld: f 50,- per jaar; vormgeving en druk: Hofstad Druktechniek bv, Zoetermeer

Mededelingen

Leidraad VVD-Gemeenteprogramma 1986

Op 1 juni j.l. heeft de Vereniging van Staten- en Raadsleden de Leidraad VVD-Gemeenteprogramma 1986 vastgesteld.

Belangstellenden kunnen deze Leidraad bestellen door f 7,50 over te maken op gironummer 40.18.232 t.n.v. VVD-Informatierekening te Den Haag, onder vermelding van: „Leidraad VVD-Gemeenteprogramma 1986”.

De Leidraad kan ook afgehaald worden bij het algemeen secretariaat, Koninginnegracht 57, 's-Gravenhage, tegen betaling van f 5,50.

Nieuw stelsel van sociale zekerheid in hoofdlijnen

1. De Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid heeft met haar rapport „Waarborgen voor zekerheid” voor interessante discussiestof gezorgd. Men heeft bewust de bestaande wegen verlaten en geheel nieuwe ingeslagen. De VVD-fractie herkent daarbij de lijnen die door de Teldersstichting voor de lange termijn zijn uitgezet in haar recente rapport: „grenzen aan de sociale zekerheid”. Dat betreft:
 - de geïntegreerde algemene inkomensdervingsverzekering (AIV) voor alle werkenden tot ten hoogste het individuele sociale minimum;
 - de vrijwillige inkomensdervingsverzekering (VIV) voor uitkeringen boven het sociale minimum;
 - een algemene bijstandswet (AB) als restvoorziening van de collectieve sociale zekerheid.
2. Jammer genoeg heeft de WRR haar stelsel onder een zware hypotheek gelegd door een verkeerd woordgebruik. Dat geldt het gedeeltelijk basis-inkomen (GBI). Een basis-inkomen geeft aan dat van iets lagere niet te leven valt. Een gedeeltelijk basis-inkomen is derhalve een contradictio in terminis. Blijkbaar is iets anders bedoeld. De VVD-fractie heeft daarbij de indruk overgehouden dat de WRR eigenlijk de invoering van een negatieve inkomstenbelasting („tax credit”) beoogt. Daarover wil de VVD-fractie – geheel anders dan over een echt basis-inkomen waar de VVD zich sterk tegen keert – graag verder discussiëren. Zij het onder de voorwaarde dat het huidige zeer progressieve tarievenstelsel tegelijkertijd aanzienlijk wordt verzacht. Gebeurt dat niet dan zou de toch al sterke inkomensnivellering verder worden verscherpt.

3. De waarde van een stelsel van negatieve inkomstenbelasting in combinatie met een AIV en een VIV kan liggen in:
 - vermindering van de bureaucratie als gevolg van achterwege blijven van een ingewikkeld toeslagstelsel;
 - vermindering van controles op inkomstenstoetsen;
 - versoepeling van de arbeidsmarkt;
 - bevordering van deeltijdarbeid;
 - wit maken van een deel van het zwarte circuit;
 - het ontstaan van mogelijkheden van sociale zekerheid op maat.
4. De VVD-fractie voelt het als een gemis dat er geen gedegen financiële verantwoording van het nieuwe WRR-stelsel voor de sociale zekerheid wordt gegeven. Het huidige stelsel is niet langer financieerbaar gebleken. Daarom is het kabinet Lubbers-Van Aardenne doelbewust tot aanzienlijke ombuigingen overgegaan. Dat werk mag niet ongedaan gemaakt worden door het invoeren van nieuwe systemen, waarvan de financiële consequenties nog volledig onzeker zijn.

(Voor nadere informatie: dr. R.W. de Korte, tel. 070-614911, tst. 2650.)

Kernenergie en Maatschappelijke Discussie Energiebeleid

In de Tweede Kamer vond het debat plaats over het regeringsstandpunt met betrekking tot het Eindrapport van de MDE en de vestigingsplaatsen van kerncentrales. Tien jaar geleden werd aan de Kamer een voorstel voorgelegd voor de bouw van 3 kerncentrales met een vermogen van 3000 MWe en sedertdien is er vaak intensief en heftig gediscussieerd, terwijl er al die tijd in feite een verbod op kernenergie heeft gerust. Het debat dat nu heeft plaatsgevonden over de wijze waarop in de komende decennia electriciteit in ons land zal worden opgewekt, bedoelt dit verbod op toepassing van kernenergie te laten vervallen.

Het is voor de VVD-fractie geen eenvoudige zaak geweest een passende reactie te vinden op het voorstel van de regering. Enerzijds was de VVD-fractie verheugd over het voorstel dat overeenkomt met de wensen van de overgrote meerderheid in de partij, anderzijds lag er een conclusie van de MDE, waaraan niet zo maar kon worden voorbij gegaan, zonder de geloofwaardigheid van de democratische uitkomst van die discussie aan te tasten.

Op grond van diepgaande studies waren regering en parlement tot de mening gekomen, dat het niet verantwoord was het advies van de MDE zo zonder meer op te volgen, omdat dit tot ernstige gevolgen voor de energietoestand op langere termijn zou leiden. Inmiddels is namelijk gebleken dat in 1984 en 1985 de groei van het elektriciteitsgebruik aanmerkelijk hoger is komen te liggen dan het percentage dat de MDE voor de jaren tot 2000 had gehanteerd. Terwijl de verwachtingen over de omvang van toepassing van wind-

energie en warmtekracht veel te hoog gespannen waren. Bovendien tonen de uitspraken inconsistente en bevatten tegenstrijdigheden. Zo mogen Borssele en Dodewaard openblijven en bestaat er dus niet werkelijk een principieel bezwaar tegen kernenergie. Naar de overtuiging van de VVD-fractie heeft het regeringsvoorstel een zeer sterke argumentatie geleverd, dat weliswaar afwijkt van de conclusie van de MDE, maar dat zoveel mogelijk ernaar streeft om in overeenstemming met de gevoelens van de betrokkenen bij de formulering van het MDE advies te handelen. Er is duidelijk sprake van een aarzende houding. Naar de mening van de VVD-fractie laat de MDE-conclusie toe om in een situatie, waarin de wens naar duurzame energie niet tijdig in de gewenste omvang kan worden gerealiseerd, het minimale aan kernenergie op stringente voorwaarden van veiligheid in te zetten, waardoor de gewenste alternatieven alsnog een kans geboden kan worden zich te realiseren. De VVD-fractie zal zeker met kracht activiteiten bepleiten en steunen, die gericht zijn op energiebesparing en ontwikkeling van windturbine-technologie.

De VVD-fractie heeft indertijd ingestemd met het besluit een MDE te houden, maar heeft daarbij wel uitdrukkelijk uitgesproken dat de verantwoordelijkheid voor de beslissing over kernenergie bij het parlement ligt, die aan de hand van zuivere en zwaarwegende argumenten genomen zal moeten worden. De VVD-fractie is van oordeel dat het regeringsvoorstel om thans nog niet te beslissen over het volle vermogen dat tegen 2010 de basislast moet verzorgen, maar slechts over te gaan tot de bouw van het minimale kernenergievermogen dat nodig wordt geacht om het vermogensgat tegen 1995 op te vullen, juist en verantwoord is en heeft daarmee volledig ingestemd. Met grote overtuigingskracht en goed onderbouwde cijfers heeft het kabinet aangetoond dat het alternatief dat de MDE voor ogen had, niet realiseerbaar is en dat derhalve **nu** gekozen moet worden voor de bouw van enkele grote centrales. Waarbij de keuze is tussen uraan en kolen, die tezamen uiteindelijk 70% van de electriciteitsproductie verzorgen moeten. Door de ombouw van oliecentrales zal het kolenaandeel 40% worden, dat daarmee het maximum heeft bereikt in het kader van de voorgestane brandstofdiversificatie. In de resterende 30% zal anderszins moeten worden voorzien nu aangetoond is door de regering dat windkracht en warmtekracht **niet** de verhoopde bijdrage zullen gaan leveren. De keuze valt daarbij op uraan (kernenergie) als zijnde de meest schone en betrouwbare energiedrager. Daarmee het brandstoffenpakket meer in overeenstemming brengend met dat van de buurlanden, waardoor de verschillen met de electriciteitsprijs van Nederland zullen verminderen, gezien de lage kostprijs van kernenergie. Op deze wijze zal onzekerheid bij burgers en het bedrijfsleven weggenomen worden over de toekomstige electriciteitsprijzen-ontwikkeling en leiden tot het behoud van een belangrijk deel van de industriële bedrijvigheid in Nederland. Kernenergie kan nu worden toegepast, omdat aan de voorwaarde, dat het radioactief afval veilig moet worden opgeborgen, kan worden voldaan. De Kamer heeft in februari 1985 ingestemd met het regeringsvoorstel tot de bouw van een interim-opslag methode waar gedurende 50-100 jaar het radioactief afval kan worden opgeslagen, in afwachting van een definitieve keuze van eindopslag in een diepe geologische formatie.

Daarmee is ruimte geschapen om de beste eindopslag in de toekomst te realiseren, die voldoet aan zeer hoge eisen, die nog niet eerder voor ander gevaarlijk afval is toegepast. Het gaat erom de meest economische en doelmatige methode te kiezen. Daaraan wordt internationaal gewerkt. Het verwijt dat wij vaak te horen krijgen als zouden wij de volgende generatie met onze problemen opzadelen, is volkomen onterecht. Nimmer is zo zorgvuldig gehandeld; in tegenstelling tot bij voorbeeld het opbranden van fossiele

brandstoffen, zoals olie en steenkolen, waarvan het afval tot nu toe niet aan zo'n streng criterium is onderworpen. Maar waarvan het nu al vaststaat dat volgende generaties met immense problemen te maken zullen krijgen als we bij voorbeeld denken aan de onomkeerbare stijging van kooldioxyde in de atmosfeer (CO₂) bij het doorgaan met verbranden van fossiele brandstoffen, en met alle klimatologische en ecologische gevolgen vandien. Ook weet men nog geen afdoende oplossingen voor bij voorbeeld het achterblijvende vlieg en slakken bij kolenverbranding. Opvallend is dat in de conclusies van de MDE en de opinietingen die daaraan parallel gingen, de toekomst van steenkolen zo laag wordt ingeschat.

De VVD-fractie heeft alle argumenten afgewogen. Dat bracht de woordvoerder van de VVD-fractie ertoe zich uit te spreken namens de VVD-fractie voor een beperkte inzet van kernenergie **nu** en een stimulering van verdere pogingen tot besparing en ontwikkeling van windenergie en warmtekracht.

(Voor nadere informatie: dr. R. Braams, tel. 070-614911, tst. 2016.)

Beleidsdebat Buitenlandse Zaken

Bij het begin van de VVD-inbreng werd aandacht geschonken aan organisatie- en personeelsbeleidsaspecten bij het betreffende Ministerie. Zulks onder meer vanwege de -2% operatie, die zeker voor bepaalde onderdelen van het Ministerie, zoals de Buitenlandse Dienst, zich moeilijk laat vertellen onder handhaving van een goed dienstbetoon aan de „cliëntèle" van deze Dienst. Van VVD-zijde is aangedrongen op meer aandacht voor de samenwerkingsmogelijkheden met onze partners in de Benelux. Dit ten behoeve van de uitvoering van aan ambassades en consulaten toebedeelde taken. Dankzij de verlegging van de personencontrole naar de buitengrenzen van het Benelux-gebied is het visumbeleid een gemeenschappelijke Benelux aangelegenheid geworden.

Lof werd geuit voor de bereidheid van de departementsleiding om verdere voorwaarden te scheppen ter betere werving van vrouwelijke sollicitanten, omdat met de intrede van meer vrouwen veel kennis en kunde aan de Buitenlandse Dienst kan worden toegevoegd.

Kritiek werd gegeven over de bestaande ongelijke behandeling van levenspartners, gehuwd dan wel ongehuwd. Juist waar het regeringsbeleid erop gericht is ongeachtvaardige verschillen tussen de verschillende samenlevingsvormen tegen te gaan, behoort juist ook het onderhavige Ministerie extra aandacht voor deze aspecten te hebben. Dit vanwege ondermeer de vele overplaatsingen naar het buitenland en de nauwste betrokkenheid daarbij van de levenspartner.

Waardering is uitgesproken voor de wijze waarop Nederland de mensenrechten als één der hoekstenen van zijn buitenlands beleid hanteert. Doch als realisten zijn wij verplicht van tijd tot tijd de vruchten van dat beleid te beschouwen. Met betrekking tot de situatie in Afghanistan werd opgemerkt, dat het land op de rand van de hongersnood verkeert. Niet ten gevolge van de totale ontwrichting, maar doordat de te velde staande gewassen door de Sovjets moedwillig worden vernietigd. Gevraagd werd of ook de Minister niet de angst bekruipt, dat het mensenrechtenbeleid totaal dreigt te mislukken. Zeker waar het de Sovjet-Unie betreft; en of de Minister de bereidheid wil tonen om de reeds veelvuldig vertolkte afschuw van de regering ook op andere, meer indringende, wijze ter kennis te brengen van

de leiders van de Sovjet-Unie. Zelfs genocide kent blijkbaar het gevaar van gewenning en berusting.

Met betrekking tot het Midden-Oosten werd van VVD-zijde uitvoerig ingegaan op de positie van Unifil in Zuid-Libanon. Daarbij werden de vragen gesteld:

- welke bijdrage tot vrede of oorlog voorkómmende handelingen kan Unifil thans nog verzorgen?
- in hoeverre is de eigen veiligheid van deze troepenmacht nog verzekerd?
- deelt de Minister de mening, dat door het wegtrekken van de Israëliërs uit Zuid-Libanon de veiligheidsrisico's voor Unifil sterk zullen toenemen en aanleiding vormt tot een herbeschouwing van de wijze van deelneming (in de uitvoering) van de Unifil-taak?

Bij de beantwoording door de Minister op, na het trieste voorval van de gijzeling van 21 Finse Unifil-militairen, plaatste ook de Minister grote vraagtekens bij een verlening van Nederlandse deelname aan het Unifil-detachement in Libanon. De gijzeling ruïneert de doelstelling van vredesmachten en de bereidheid van landen eraan deel te nemen.

(Voor nadere informatie: A.M. van Bemmelen, tel. 070-244742.)

Notitie schoolgeld

Achtergrond

Toen de Tweede Kamer tijdens de Algemene Beschouwingen opnieuw het schoolgeld voor leerplichtigen van 12-16 jaar afwees, ontstond een gat in de begroting van f 140 miljoen. Na politiek overleg tussen Kabinet en fracties, waarbij de Minister-President en fractievoorzitters betrokken zijn geweest, is een pakket maatregelen overeengekomen ter dekking van het gat van f 140 miljoen. Onderdeel van dit pakket maakte uit een schoolgeldverhoging voor niet-leerplichtigen van 16 jaar en ouder. In het politiek overleg en in het debat bij de Onderwijsbegroting, is door de fractie meegedeeld, dat met die maatregel alleen kon worden ingestemd indien bij de verhoging de middengroepen zouden worden ontzien.

Het wetsvoorstel

Het wetsvoorstel is gebaseerd op de voorstellen, gedaan in de Nota Onderwijsretributiebeleid, waarbij 15% van de exploitatiekosten van de studie als uitgangspunt voor het retributiebeleid werd gekozen. De VVD-fractie heeft de onderbouwing van deze nota afgewezen, maar zich wel accoord verklaard met de opbrengst. Voorts worden twee

wijzigingen ten opzichte van de huidige situatie voorgesteld:

- geen heffing meer naar werkelijk betaalde belasting, maar heffing naar belastbaar inkomen. Bij heffing naar werkelijk betaalde belasting moest men bij het betalen van meer belasting door bijvoorbeeld wijziging in de tarieven ook steeds meer schoolgeld betalen. Wijziging in te betalen schoolgeld door wijziging van de belastingtarieven wordt niet langer als billijk ervaren.

In het nu voorgestelde systeem wordt zuiverder bij inkomensposities aangesloten.

- in de plannen van de Minister zou het inkomenstraject waarbinnen de schoolgeldheffing van minimum naar maximum oploopt, worden verkleind. Dit traject liep van f 25.000,- – f 65.000,- belastbaar inkomen. Het zou worden f 23.000,- – f 55.000,-. Dit was voor de VVD-fractie niet aanvaardbaar. Wij wilden het inkomenstraject brengen op f 23.000,- – f 65.000,- belastbaar inkomen. Om zodoende de mensen met een belastbaar inkomen tussen f 25.000,- en f 55.000,- te kunnen ontzien. Belastbaar inkomen van f 15.000,- betekent een bruto-inkomen van ± f 30.000,-, terwijl een belastbaar inkomen van f 55.000,- een bruto-inkomen van ± f 72.000,- veronderstelt. Dit laatste kan variëren al naar gelang de fiscale positie van betrokkene. Teneinde dezelfde opbrengst te verkrijgen, moesten twee dingen gebeuren:
 - het heffingspercentage op grond van de nota onderwijs-retributiebeleid moest van 15% tot 20% worden verhoogd.
 - de hogere inkomens moesten meer schoolgeld gaan betalen. Tot nu toe betaalde men, ongeacht de hoogte van het belastbaar inkomen, hetzelfde bedrag aan schoolgeld of je nu f 55.000,- belastbaar inkomen had of f 90.000,-. De middengroepen werden hierdoor onevenredig zwaar belast.

Gevolgen:

- het inkomenstraject waarover schoolgeld wordt geheven is uitgerekt, waardoor een gelijkmatiger en rechtvaardiger lastenverdeling kon worden bereikt. De lagere inkomens worden nu voor het eerst aangeslagen, de hogere gaan meer betalen; met andere woorden meer mensen gaan schoolgeld betalen.
- lasten worden evenrediger verdeeld. De middengroepen worden nu duidelijk ontzien, met name de mensen tussen modaal en 2× modaal.
- het systeem is stabiel geworden en minder direct afhankelijk van belastingpolitieke beslissingen.

(Voor nadere informatie: J. Franssen, tel. 070-614911, tst. 2084.)

Het resultaat ziet er nu als volgt uit:

Belastbaar inkomen	Huidig tarief	Voorstel regering	Amendement VVD
00.000,- – 25.000,-	f 000 –	f 150 – f 171	f 150 – f 159
25.000,- – 30.000,-	f 138 – f 176	f 172 – f 241	f 160 – f 209
30.000,- – 35.000,-	f 177 – f 244	f 242 – f 323	f 210 – f 259
35.000,- – 40.000,-	f 245 – f 313	f 324 – f 417	f 260 – f 339
40.000,- – 45.000,-	f 314 – f 391	f 418 – f 523	f 340 – f 449
45.000,- – 50.000,-	f 392 – f 481	f 524 – f 641	f 450 – f 599
50.000,- – 55.000,-	f 482 – f 571	f 642 – f 771	f 600 – f 771
55.000,- – 60.000,-	f 572 – f 679	f 772	f 772 – f 899
60.000,- – 65.000,-	f 680 – f 774	f 772	f 900 – f 1029
65.000,- – 70.000,-	f 774	f 772	f 1030
70.000,- – 75.000,-	f 774	f 772	f 1030
75.000,- – hoger	f 774	f 772	f 1030

Jaarverslag 1984 Algemene Rekenkamer

Afgelopen week vond er een bijzondere gebeurtenis plaats in de Tweede Kamer.

Het Jaarverslag 1984 van de Algemene Rekenkamer werd besproken. Terecht stelde VVD-woordvoerder Jos van Rey nogmaals vast dat de laatste tijd de opmerking: „de controlerende taak van de Tweede Kamer faalt" vaker werd gehoord; toch lieten de Jaarverslagen van de Algemene Rekenkamer aan duidelijkheid niets te wensen over.

Jaar in jaar uit werd er gewezen op een aantal onzorgvuldigheden (goedkeuring rijksrekening, falende automatisering, falende departementale accountantsdiensten).

Helaas heeft de Tweede Kamer met die Jaarverslagen weinig gedaan. De VVD-fractie heeft de overtuiging, dat met de conclusies van de Algemene Rekenkamer het beleid moet worden getoetst en eventueel bijgesteld.

Het enige dat de Tweede Kamer daarvoor moet doen is de door de Rekenkamer geregeld aangereikte hand, pakken. Belangrijker is echter, dat de controle door de Algemene Rekenkamer de Tweede Kamer niet van zijn eigen controletaak mag afhouden.

Voorstellen:

- uitbreiding bevoegdheden Algemene Rekenkamer;
- een betere uitrusting van de Algemene Rekenkamer;
- inschakelen van externe deskundigen;
- inschakelen van externe accountants;
- onderzoek privatisering departementale accountantsdiensten;
- daadwerkelijk beginnen met het goedkeuren van de rijksrekening binnen de daarvoor in de wet vastgelegde termijnen;
- uitgaven voor een groot project boeken op een afzonderlijk begrotingsartikel;
- gelijktijdig met de aanbidding van de Miljoenennota de suppletore begrotingen alsmede eventueel de Slotwet van het jaar daaraan voorafgaand aan de Kamer aanbieden;
- etc., etc.

Vele wensen en suggesties. De regering heeft op de VVD-voorstellen positief gereageerd.

De overheid dient een voorbeeld te zijn in dit land wat betreft de financiële verantwoording en daar schort het op vele departementen aan!

Een flinke achterstand in de totstandkoming van de Rijksrekening (eindbalans) en accountantsverklaringen is onaanvaardbaar en moet in deze kabinetsperiode worden opgelost.

Waakzaamheid voor de VVD-fractie is geboden!

(Voor nadere informatie: J.F.B. van Rey, tel. 070-614911, tst. 2549.)

Wijziging Gradenstelsel

In het huidig voortgezet onderwijs bestaat een drie graden stelsel. In de praktijk betekent dit dat er bewijzen van bekwaamheid zijn op drie verschillende niveaus. Een bewijs van bekwaamheid van een bepaald niveau geeft recht op les geven op bepaalde schoolsoorten of deien daarvan.

Al sinds het begin van de jaren zestig wordt er gediscussieerd over een wijziging van het drie graden stelsel in een twee graden stelsel. Daarvoor zijn vele - soms wisselende - argumenten aangevoerd. Niet ontkend kan worden der voorstanders van een eensporige Middenschool stuk geporteerd waren en zijn. Daarvoor hanteert men het argument van de zogenaamde ontwikkelingspsychologische grens bij 45/16 jaar. Beneden die grens zou de nadruk meer

liggen op de integrale pedagogische benadering in het onderwijs, daarboven gaat het meer om de nadruk op de vakinhoudelijke component. De fractie heeft bij die grens grote vraagtekens geplaatst, omdat die grens vanuit de structuur van het onderwijs wordt beredeneerd en niet vanuit de positie van het individuele kind. In de klassen 2/3 VWO een ander kind met andere mogelijkheden, interesse en capaciteiten dan een LBO-leerling. Die grens ligt dus voor iedere leerling verschillend. Zo wil de fractie graag de klassen 2/3 VWO tot het eerste graadsgebied rekenen in plaats van tot het tweedegraadsgebied. Een kamermeerderheid wil dit echter niet. Ook andere argumenten, zoals het eindkennissniveau van de onderscheiden onderwijs soorten en de onnodige sociale hiërarchie tussen docenten bij een drie graden stelsel heeft de VVD-fractie niet onderschreven. De fractie is met de wijziging van een drie graden stelsel in een twee graden stelsel accoord gegaan om twee redenen.

1. In toenemende mate zijn het derde- en tweede graads gebied ineengesloten om reden waarvan het niet functioneel nog langer een drie graden stelsel te handhaven. Wel moet het eindniveau van een tweedegraads opleiding terdege bewaakt worden.
2. Een drie graden systeem schept zeker in scholengemeenschappen een onnodige schoolorganisatorische problematiek.

Daarnaast heeft de VVD op een aantal punten wijzigingen voorgesteld.

1. In tegenstelling tot de regering wil de VVD-fractie het middelbaar beroepsonderwijs tot het eerste graads gebied rekenen.
2. Het onbevoegd les geven moet strakker aan banden worden gelegd dan de regering heeft voorgesteld. De kwaliteit van het onderwijs brengt mee dat met dit uitgangspunt niet gesjoemeld mag worden.
3. De VVD wil het mogelijk maken dat het bevoegd gezag van een school wat ruimte krijgt (verplicht is dit niet) om tot maximaal de helft van het aantal leden van een directie team mensen te benoemen zonder onderwijsbevoegdheid om zodoende het management in met name grotere scholen te kunnen verbeteren.

De VVD-fractie heeft bij dit wetsvoorstel uiterst kritisch gekeken naar de gevolgen van de wijziging van het graden stelsel. Immers, de kwaliteit van het onderwijs staat of valt met de kwaliteit van de man of vrouw voor de klas. In dat kader mag dan ook niet met bevoegdheden en onderwijsniveaus worden gemarchandeerd.

(Voor nadere informatie: J. Franssen, tel. 070-614911, tst. 2084.)

Wet effectenhandel

Nederland kent van oudsher grote vrijheden op het terrein van de handel in effecten.

Bij de handel ter beurse bestaan waarborgen voor deskundigheid-betrouwbaarheid-bedrijfsvoering en informatieverstrekking.

Handel, echter buiten de effectenbeurs voor niet genoteerde fondsen, is geheel vrij.

Mede onder invloed van stringente regelgeving in de landen om ons heen, wordt Nederland de laatste jaren geconfronteerd met steeds meer instellingen en personen die het publiek benaderen met velerlei beleggingsaanbiedingen.

In de periode 1982 t/m november 1984 zijn er 100 gevallen geconstateerd, waarin een gegrond vermoeden van malafiditeit bestaat.

Een instrument om deze praktijken de kop in te drukken ontbreekt. Daarom diende de regering eind 1984 met

spoed een wetsontwerp Effectenhandel in.

Afgelopen week heeft de Tweede Kamer met het wetsontwerp ingestemd. Helaas dient er een instrumentarium ter beschikking te komen om de grootste misstanden (handel in niet ter beurze genoteerde effecten) tegen te gaan.

In het debat hebben een drietal punten centraal gestaan:

- a. de vergunningverlening
- b. toezichtstructuur
- c. misbruik voorwetenschap

VVD-woordvoerder Jos van Rey merkte bij de vergunningverlening en de toezichtstructuur op, dat een verre gaande overheidsbemoeienis voorkomen dient te worden en dat in principe de vergunningverlening en het toezicht door de bedrijfstak zelf dient te gebeuren.

Hij stelde dan ook voor een tripartite orgaan, waarin de Vereniging Effectenhandel, het overige effectenwezen en de Vereniging Effectenbescherming een positie innemen. De regering heeft toegezegd bij de herziening van de algemene effectenwetgeving – binnen enkele jaren – de opmerkingen daarin te verwerken.

De VVD-fractie heeft er verder bij de regering op aangedrongen, juist in het belang van de consument op korte termijn een beleid te ontwikkelen om misbruik van voorinformatie tegen te gaan en ook zelf met initiatieven te komen op het gebied van misbruik van voorinformatie.

De regering heeft de Tweede Kamer een notitie hieromtrent toegezegd.

In deze tijd van deregulering tóch een nieuwe wet. Helaas noodzakelijk omdat het belegend publiek moet kunnen vertrouwen dat een aanbieder/bemiddelaar van effecten aan redelijke eisen voldoet.

Een regeling echter die alle fraude kan uitsluiten is echter een utopie.

(Voor nadere informatie: J.F.B. van Rey, tel. 070-614911, tst. 2549.)

Uitgebreide Commissie Vergadering grote operaties

Bij het debat in de Tweede Kamer over de grote operaties werd aandacht besteed aan de stand van zaken van deze operaties en hun onderlinge samenhang. De bedoeling van deze zes operaties – deregulering, heroverweging, reorganisatie rijksdienst, decentralisatie, privatisering en personeelsvermindering – is om grenzen aan de omvang van het overheidsapparaat aan te geven. VVD-woordvoerder, Jan Kees Wiebenga, drong er bij het kabinet op aan om tot een grootscheepse aanpak te komen van alle negatieve aspecten van de uit zijn krachten gegroeide verzorgingsstaat. Volgens de modern-liberale filosofie moet de omvang van de overheid gelijke tred houden met de mate waarin de taak van de overheid als zinvol wordt ervaren. Er is plaats voor een ondersteunende en stimulerende rol van de overheid. De VVD trekt echter onduidelijke grenzen daar waar dit apparaat belemmerend en verstikkend gaat werken op de ontplooiingsmogelijkheden van het individu en particulier bedrijf.

De grote operaties en de toekomst – de superoperatie

Momenteel vallen de zes grote operaties uiteen in vele honderden deelprojecten, welke resulteren in honderden rapporten, waaruit weer ontelbare maatregelen voortvloeien. De zes operaties zijn nogal ongelijksoortig qua opzet, instrumentarium en uitvoeringsfase, hetgeen knelpunten oplevert. Zoals onderlinge strijdigheid van voorziene

maatregelen en cumulatieve negatieve effecten bij de uitvoering per departement. De VVD wil daarom in de komende regeerperiode komen tot een hernieuwde integrale aanpak; door VVD-fractievoorzitter Ed Nijpels werd in dit verband al gesproken over een superoperatie. Het is daarbij niet de bedoeling een centrale, boven de andere operaties staande nieuwe, operatie in het leven te roepen, doch om aan te geven dat het bij alle bestaande operaties in feite gaat om één centrale doelstelling: het verwezenlijken van een samenhangende reorganisatie, en zo mogelijk forse reductie van de kwartaire sector. De VVD vindt het een goede zaak als de regeringscommissaris voor de rijksdienst daartoe een advies uitbrengt voor de komende kabinetsformatie, zodat partijen daarover afspraken kunnen maken.

Reorganisatie rijksdienst

Bij dit onderdeel vroeg de VVD-woordvoerder aandacht voor de sanering van het ministeriële coördinatiestelsel. Er zijn veel te veel coördinatie taken en de coördinatie die er is blijkt krachteloos te zijn. Een bewindspersoon moet een bepaalde belangrijke taak coördineren, maar heeft er bijna niets over te zeggen. Vandaar dat de Kamer vorig jaar bij de motie-Wiebenga heeft gezegd: of zorg dat een coördinerend bewindspersoon zijn taak naar behoren waar kan maken, of schaf de hele coördinerende verantwoordelijkheid af. Door de coördinerende minister extra bevoegdheden te geven zoals het opstellen van bindend advies, en het recht van mede-ondertekening krijgt zijn taak pas daadwerkelijk inhoud.

Verder ging de woordvoerder in op de sanering van de interdepartementale commissies, de departementale herindeling, het circulairebeleid en de mogelijkheden om bepaalde gedeconcentreerde rijksdiensten of taken daarvan onder de hoede van het provinciaal bestuur te brengen. Er moet nog zeer veel gebeuren om de politieke besluitvorming beter te laten verlopen, zo concludeerde hij. De VVD wil bij de komende kabinetsformatie daaraan gepaste aandacht besteden, maar dit kabinet moet zich nog steeds tot het uiterste inspannen.

Bedrijfsvoering – het Innova-project

Uit de veelheid van maatregelen op het terrein van de bedrijfsvoering bij de overheid werd in het bijzonder de „deregulering interne bedrijfsvoering” belicht. De grootste weerstand hierbij komt van de centrale rijksinstellingen, die het beheer en de controle over de financiën en het personeelsbeleid bepalen. De kloof tussen centrale rijksinstellingen en ambtenaren lijkt ongeveer even groot als die van ambtenaren in hun verhouding tot de burgers! Dit geeft des te meer reden voor een snelle aanpak om tot vermindering van de interne bureaucratie te komen. Vervolgens besteedde Jan Kees Wiebenga aandacht aan het Innova-project, waarbij het gaat om een aanzienlijke stroomlijning en afslanking van overheidsdiensten en departementsafdelingen. Dit op basis van een methode die in het bedrijfsleven het succes wordt toegepast. De VVD juicht een planmatige stroomlijning van de Haagse departementen toe. Dit is één van de aspecten van de integrale operatie, die de VVD-fractie voorstaat. Het is hard nodig, dat dit project over de hele linie wordt ingezet.

Adviesorganen

Tenslotte kwam de sanering van de adviesorganen aan de orde. De VVD-fractie kan zich helemaal verenigen met hetgeen in het rapport van de projectgroep externe advisering (commissie-Van der Ploeg) wordt gesteld: „Nederland kan, ... uitstekend toe met 60 à 70 adviesorganen”. Momenteel zouden er na opheffing van 200 adviesorganen nog zo'n 150-tal overblijven; dat vindt de VVD te veel. De VVD vindt dat het aantal adviesorganen drastisch moet

worden teruggedrongen; ze dienen een brede taakstelling te krijgen en na een aantal jaren van bestaan moet een politieke toetsing van de instellingen van de adviesraad plaatsvinden. Er moet een verlaging komen van de financiële kosten van het adviesradenstelsel (nu ca. f 114 mln. op jaarbasis). Tenslotte moet er een goede controle komen op de naleving van het beleid.

(Voor nadere informatie: mr. J.G.C. Wiebenga, tel. 070-614911, tst. 2092.)

Milieu Effect Rapportage

Het doel van milieu effect rapportage is om het milieu-belang, naast andere belangen, een volwaardige plaats te geven in het besluitvormingsproces van het bevoegd gezag voor bij voorbeeld het verlenen van vergunningen voor met name in een Algemene Maatregel van Bestuur omschreven projecten.

In de beginfase is dit beperkt tot grote overheids- en particuliere projecten. Nu zullen bij voorbeeld ook raffinaderijen en electriciteitscentrales hieronder vallen. Een dergelijk rapport moet aan de hand van richtlijnen, die het bevoegd gezag opstelt, door de initiatiefnemer op zijn kosten worden opgesteld. Daarbij komt ook het uitwerken van alternatieven aan de orde. Het accent komt te liggen op effecten voor het milieu.

Het rapport wordt (mede) getoetst door een commissie van onafhankelijke deskundigen, die ook over de richtlijnen adviseren.

Tenslotte zal na verloop van enige tijd worden geëvalueerd, wat de resultaten zijn geweest van de voorwaarden die men naar aanleiding van de rapportage heeft verbonden aan zijn toestemming om een bepaald project te starten. Die voorwaarden kunnen zonodig worden aangescherpt.

Voor de gehele procedure zijn termijnen en inspraakmogelijkheden aangegeven.

Het lijkt allemaal heel eenvoudig, maar de Minister geeft zelf aan, dat het wetsvoorstel omvangrijk en ingewikkeld is. De VVD deelt die mening. Aangezien de wetgeving echter valt binnen het kader van de EG-richtlijn, gaat de VVD, zij het schoorvoetend, accoord. Tijdens de evaluatie van de werking van de wet kan worden nagegaan of de technische vraagtekens, die wij bij de vormgeving hebben gezet, in uitropeptekens kunnen worden omgezet.

Van belang is daarbij, of er inderdaad een centrale ingang tot beschikbaarheid van milieuinformatie kan worden gecreëerd. In ieder geval zal de particuliere initiatiefnemer, die gebruik moet maken van de door de overheid verstrekte gegevens niet verantwoordelijk zijn voor de juistheid daarvan.

Aanvankelijk leek het er op, dat deze wel verantwoordelijk zou zijn, maar de Minister heeft op de vraag van de VVD ter zake duidelijk gemaakt, dat dit toch niet de bedoeling kan zijn. Ook grote projecten in het kader van de Landinrichting vallen volgens de concept AMvB onder de MER-plicht. Aangezien echter daarvoor al een methode is uitgewerkt, waarbij milieubelangen uitstekend tegen andere belangen worden afgewogen (het gaat hierbij om de zogenaamde HELP-methode), is de meerderheid van de Kamer, bestaande uit VVD en CDA, van mening, dat deze MER-plicht voor deze projecten niet nodig is. Toepassing van een MER zou de toch al buitengewoon ingewikkelde procedure in het kader van landinrichting nog meer compliceren, zonder dat de lasten daarvan tegen de kosten opwegen.

Bij de evaluatie van de wet kan dan worden gezien of de HELP-methode inderdaad voldoende is.

(Voor nadere informatie: drs. N. Rempt-Halmmans de Jongh, tel. 070-614911, tst. 2653.)

Uit de Eerste Kamer Wijziging van de Kieswet

Deze week behandelde de Eerste Kamer het Wetsontwerp tot wijziging van de Kieswet en enige andere wetten betreffende het tijdstip van de verkiezing en van de eerste samenkomst van vertegenwoordigende lichamen. De voornaamste bedoeling van dit wetsontwerp is om te voorkomen dat er teveel verkiezingen in hetzelfde jaar plaatsvinden. Zo worden de verkiezingen voor Provinciale Staten, die eigenlijk, evenals die voor de Tweede Kamer en die voor de Gemeenteraden in 1986 hadden moeten plaatsvinden, uitgesteld tot 1987. Deze en andere voorstellen in het wetsontwerp hadden de hartelijke instemming van alle partijen in de Eerste Kamer.

Maar er speelde ook nog iets anders. Het ligt in het voornemen van het Kabinet dezer dagen een voorstel bij het Parlement aanhangig te maken voor een viertal Grondwetswijzigingen. Nu is het al geruime tijd gebruikelijk dat er voor wordt gezorgd, dat de afhandeling van de eerste lezing door Tweede en Eerste Kamer is voltooid op een zodanig tijdstip, dat de door de Grondwet voorgeschreven ontbinding van de beide Kamers der Staten Generaal kan samenvallen met de periodieke ontbinding van de Tweede Kamer in verband met de verkiezingen. Te verwachten valt dus, dat in begin 1986 het besluit zal vallen beide Kamers te ontbinden. Indien dat besluit voor de Eerste Kamer ook een ontbinding in 1986 zou inhouden, zou dat betekenen, dat er twee jaar achtereenvolgens, te weten in 1986 en 1987 (de periodieke ontbinding van Provinciale Staten, grondwettelijk gevolgd door verkiezing van een nieuwe Eerste Kamer) een verkiezing van de Eerste Kamer zou moeten plaatsvinden. Met het oog op deze „overbodige rompslomp” aldus VVD-woordvoerder Geertsema, pleitte de gehele Eerste Kamer voor een ontbinding op termijn. Met andere woorden het Kabinet besluit na voltooiing van de eerste lezing de Tweede Kamer in 1986 en de Eerste Kamer in 1987 te ontbinden. De Eerste Kamer staat op het standpunt, dat het Grondwetsartikel 137, lid 3, dat de ontbinding regelt, zich niet tegen een dergelijke ontbinding op termijn van de Eerste Kamer verzet. Niet qua tekst en zeker niet wat de geest betreft. Immers, de ontbindingsprocedure tussen eerste en tweede lezing is bedoeld om de kiezers de gelegenheid te geven hun goed- of afkeuring met betrekking tot de grondwetsherziening in hun stem bij de verkiezingen tot uiting te brengen. Voor de Eerste Kamer zouden dat de verkiezingen voor Provinciale Staten moeten zijn. Die vinden – zoals gezegd – pas in 1987 plaats. Bij ontbinding in 1986 van de Eerste Kamer zouden het de nu in functie zijnde Provinciale Staten zijn, die de Eerste Kamer opnieuw zouden kiezen. Daarbij zou natuurlijk de aard van de Grondwetsherziening geen enkele rol spelen.

De Minister van Binnenlandse Zaken hield echter vast aan zijn standpunt, dat weliswaar niet de tekst, maar wel de geest van artikel 137, lid 3, van de Grondwet zich tegen ontbinding op termijn van de Eerste Kamer verzette.

Het resultaat van dit debat was een – met op één na algemene stemmen – aangenomen motie-Vis, waarin de regering wordt uitgenodigd de verkiezing van de Eerste Kamer ten gevolge van de ontbinding te laten plaats hebben in 1987, na de verkiezing van de leden van Provinciale Staten.

En nu maar afwachten wat de Minister met deze motie doet!

(Voor nadere informatie: mr. W.J. Geertsema, tel. 01751-77807.)